

Riktlinjer för utbildning på forskarnivå inom Fakulteten för medicin och hälsa (MH)

Riktlinjer för utbildning på forskarnivå inom Fakulteten för medicin och hälsa (MH)

Kategori: Riktlinjer

Ärendenummer: ORU 1.2.1-07668/2022

Beslutsfattare: Fakultetsnämnden för medicin och hälsa

Fastställda: 2024-05-07

Dokumentansvarig: Fakultetskansliet

Innehåll

Riktlinjer för utbildning på forskarnivå inom Fakulteten för medicin och hälsa	3
1. Allmänt.....	3
2. Antagning till utbildning på forskarnivå.....	3
3. Utbildning mot doktorsexamen.....	3
a. Halvtidsseminarium.....	3
b. Slutseminarium och förhandsgranskning.....	4
c. Doktorsavhandling.....	5
d. Plagiatkontroll.....	5
e. Etikgranskning och anmälan	5
f. Disputation	6
4. Utbildning mot licentiatexamen	7
a. Anmälan	7
b. Förhandsgranskning	8
c. Vetenskaplig uppsats	8
d. Plagiatkontroll.....	8
e. Licentiatseminarium	9
5. Ikraftträdande.....	9

Riktlinjer för utbildning på forskarnivå inom Fakulteten för medicin och hälsa

1. Allmänt

Dessa riktlinjer har fastställts av Fakultetsnämnden för medicin och hälsa den 7 maj 2024. Riktlinjerna utgör tillägg till befintliga regelverk för utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet vilka sammanfattas i [Regelhandboken för utbildning på forskarnivå](#). Lokala riktlinjer för utbildning på forskarnivå finns även vid [Institutionen för medicinska vetenskaper](#) respektive [Institutionen för hälsovetenskaper](#).

2. Antagning till utbildning på forskarnivå

[Antagningsordningen](#) för utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet är utfärdad av Universitetsstyrelsen (ORU 06907/2020).

Antagning till utbildning på forskarnivå för såväl licentiat- som doktorsexamen bör föregås av ett antagningsseminarium (ORU 03167/2020) eller ett planeringsseminarium. Antagningsseminarium är ett tillfälle där den sökande doktoranden tillsammans med sin tilltänkte huvudhandledare presenterar det planerade forskarutbildningsprojektet. Seminariet leds av ämnes-/inriktningsansvarig eller av ämnet utsedd representant. Sökande doktorand inleder med att presentera sin forskningsplan. Efter presentationen följer en diskussion av forskningsplanen, hur handledarskapet ser ut, doktorandens insatser i arbetet samt etiska aspekter och erforderliga etiska tillstånd. Innan seminariet avslutas identifieras vad som eventuellt behöver kompletteras inför beslut om antagning.

3. Utbildning mot doktorsexamen

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

a. Halvtidsseminarium

Riktlinjer och checklista inför halvtidsseminarium för forskarutbildningsämnena medicinsk vetenskap¹, idrottsvetenskap samt funktionsnedsättning och samhälle finns på www.oru.se.

- Halvtidsseminarium bör ske efter halva utbildningstiden, det vill säga efter cirka två år vid heltidsstudier.

---

¹ Enligt prefektbeslut (ORU 05765/2019) och beslut i Fakultetsnämnden för medicin och hälsa (ORU 03631/2022).

- Minst två sakkunniga utses varav minst en kommer från ett annat lärosäte och minst en har docentkompetens. Sakkunniga bör vara disputerade forskare med adekvat ämneskunskap.
- För att kunna ge kritik utan begränsning av jävsförhållanden bör sakkunniga vara fristående från doktorandprojektet och stå oberoende i förhållande till doktorand och handledare.
- Sakkunniga från halvtidsseminarium får ha uppdrag vid senare disputation, dock ej som opponenter. Formella jävsregler gäller.
- Halvtidsseminarium leds av en ordförande som är senior forskare och utsedd av institutionen. Handledare till doktoranden skall ej utses till seminarieordförande.
- Kappan till halvtidsseminarium bör följa institutionernas instruktioner för [halvtidssammanfattning](#) bör skrivas i universitetets avhandlingsmall. Bakgrund bör hållas begränsad och texten ska ha ett tydligt framåtsyftande fokus. Halvtidssammanfattningen bör skrivas på engelska².
- Såväl det genomförda som planerade avhandlingsarbetet ska granskas i relation till examensmålen. Fokus ska ligga på framtida vetenskapliga arbeten. Sakkunniga ska beakta planeringen i den individuella studieplanen.
- Såväl etikansökningar som beslut av dessa ska granskas av de sakkunniga (exklusive bilagor till ansökan).
- Om etikansökan är skriven på annat språk än svenska, norska, danska eller engelska ska dokumentet översättas av auktoriserad översättare.
- Efter seminariet håller sakkunniga ett separat möte med doktoranden och ett separat möte med huvudhandledaren/bihandledare. Syftet är att diskutera deras respektive syn på samarbete, arbetsförhållanden och kommunikation.

b. Slutseminarium och förhandsgranskning

- Inom alla forskarutbildningsämnen och inriktningar ska möjligheten att genomföra ett slutseminarium, kappaseminarium eller liknande finnas. Intern granskare kan användas.
- Vid sammanläggningsavhandlingar bör samtliga delarbeten i avhandlingsprojektet genomgå en särskild förhandsgranskning av betygsnämndens ledamöter inför disputationen. Ledamöterna ombeds att var för sig och senast en viss tid före disputationen, skriftligen meddela universitetet om doktoranden, baserat på delarbetenas kvalitet och omfattning, rekommenderas eller avråds från att disputeras och, i det senare fallet, ange skälen till detta. Doktoranden ska genast informeras om

---

² För ämnet idrottsvetenskap med samhälls- och utbildningsvetenskaplig inriktning gäller att doktorsavhandlingen bör skrivas på svenska, norska, danska eller engelska.

ett sådant besked. Observera att ledamöternas rekommendation eller avrådan till disputation inte avgör om avhandlingen slutligen godkänns eller underkänns.

c. Doktorsavhandling

- Avhandlingen bör skrivas på engelska³.
- Tidskrift(er) ska kontaktas inför disputation för tillåtelse att publicera artikeln och bilder/tabeller i avhandlingen.
- Kappan bör genomgå språkgranskning.
- En vetenskaplig artikel får inte ingå i fler än två avhandlingar. Det ska tydligt framgå vilken vetenskaplig insats respektive doktorand gjort.
- En sammanläggningsavhandling bör innehålla tre till fem delarbeten och motsvara fyra års heltidsstudier på forskarnivå. Doktoranden är förstaförfattare på minst tre av delarbetena. Minst två delarbeten behöver vara accepterade eller publicerade i tidskrift med peer review system. Delat förstaförfattarskap kan förekomma men doktorandens insats behöver då tydligt beskrivas så att betygsnämnden kan bedöma hur doktorandens arbete svarar mot examensmålen. En systematisk översiktsartikel/metaanalys kan ingå i avhandlingen.
- En doktorsavhandling vid Örebro universitet kan i vissa fall utgöras av en monografi.
- I enlighet med fakultetens [publiceringspolicy](#) behöver doktorandens delarbeten vara affilierade till Örebro universitet.

d. Plagiatkontroll

- Plagiatkontroll ska genomföras av kappan. Doktoranden ansvarar för att texten skickas för plagiatkontroll med hjälp av forsknings- och utbildningsadministratör. Svaret granskas av ämnes- eller inriktningsansvarig. Vid eventuella oklarheter avseende resultatet av analysen kommunicerar ämnes- eller inriktningsansvarig med handledare.
- Plagiatkontroll bör genomföras på alla inlämningsuppgifter i forskarutbildningskurser vid Örebro universitet. Ansvaret för genomförande åligger kursansvarig.

e. Etikgranskning och anmälan

- Etikgranskning bör genomföras för alla doktorsavhandlingar. Den av MH-nämnden utsedda etikgranskningsfunktionen går igenom och säkerställer att den forskning som

---

³ För ämnet idrottsvetenskap med samhälls- och utbildningsvetenskaplig inriktning gäller att doktorsavhandlingen bör skrivas på svenska, norska, danska eller engelska.

genererats inom ramen för avhandlingsprojektet har utförts i enlighet med utfärdade etikstillstånd samt eventuella tilläggstillstånd.

- Ett komplett förslag om disputation med samtliga bilagor ska vara forskarutbildningsadministrationen tillhanda senast 15 veckor innan planerad disputation. Dessutom ska, förutom vad som i övrigt anges i universitetets riktlinjer, följande biläggas:
  - samtliga aktuella delarbeten samt eventuellt ytterligare opublicerat material som ska ingå i avhandlingen,
  - samtliga utfärdade etikprövningstillstånd på vilka avhandlingsprojektets delarbeten vilar och
  - samtliga fullständiga etikansökningar, eventuella tilläggsansökningar inklusive samtliga bilagor
- Såväl etikansökningar som beslut om dessa (exklusive bilagor till ansökan) ska, efter att beslut om disputation fattats, granskas av betygsnämnden. Handledare ska till förslag om disputation bilägga en skriftlig redogörelse för etikstillståndet i relation till forskningsprojektets genomförande. Om etikansökan är skriven på annat språk än svenska, norska, danska eller engelska så ska dokumentet översättas av auktoriserad översättare.

f. Disputation

- Ordförande vid disputation skall vara anställd vid Örebro universitet och vara docent eller professor. Jävsförhållanden får inte föreligga gentemot doktorand eller handledare.
- Opponent skall ha minst docentkompetens eller motsvarande och besitta expertkunnande inom projektets ämnesområde. Jävsförhållanden får inte föreligga gentemot doktorand eller handledare.
- Betygsnämnden består av tre (eller fem) ledamöter, samtliga med lägst docentkompetens eller motsvarande och minst en professorskompetent ledamot. Samtliga ledamöter ska ha expertkunnande inom projektets ämnesområden. Jävsförhållanden får inte föreligga gentemot doktorand eller handledare.
- Betygsnämnden ska ha förmåga att bedöma avhandlingens samtliga aspekter och varje ledamots relevanta expertis ska tydliggöras i förslaget om disputation.
- Sakkunniga från halvtidsseminarium får ha uppdrag vid disputationen, dock inte som opponent. Jävsförhållanden får inte föreligga.
- Två interna betygsnämndsledamöter från samma inriktning som projektets ämnesområde bör undvikas, men kan tillåtas om motivering finns samt om skriftlig redogörelse från berörda ledamöter kan intyga att inget jäv föreligger dem emellan.
- En reserv till betygsnämnden skall vidtalas. Jävsförhållanden får inte föreligga gentemot doktorand eller handledare.

- Båda könen bör vara representerade i betygsnämnden och om inte detta kan uppfyllas behöver en motivering biläggas.

4. Utbildning mot licentiatexamen

Licentiatexamen uppnås *antingen* efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå *eller* efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng av en utbildning som ska avslutas med doktorsexamen. För licentiatexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

a. Anmälan

[Anmälan om licentiatseminarium](#) inlämnas till forskarutbildningsadministratören vid institutionen senast 15 veckor innan planerat datum för examinationen.

Anmälan skall innehålla:

- Förslag till ordförande vid examinationen.
- Förslag till opponenter. Opponenten skall ha minst docentkompetens och besitta expertkunnande inom projektets ämnesområde.
- Förslag till tre ordinarie ledamöter i betygsnämnden, varav minst en skall komma från ett annat lärosäte och högst en av ledamöterna får komma från den egna institutionen.
  - Ledamöterna i betygsnämnden skall vara disputerade forskare och minst två ska vara docenter eller ha motsvarande docentkompetens.
  - Båda könen bör vara representerade i betygsnämnden och om inte detta kan uppfyllas behöver en motivering biläggas.
  - Sedvanliga jävsregler gäller för opponenter, betygsnämndsledamöter och ordförande, det vill säga att jävsförhållanden inte får föreligga gentemot doktorand eller handledare.
- Förslag till reserv till betygsnämnden. Jävsförhållanden får inte föreligga gentemot doktorand eller handledare.
- Kortfattad redogörelse av handledaren som beskriver doktorandens arbeten och dennes insats i arbetena samt intyg om att den studerande genomgått erforderliga kunskapsprov inom forskarutbildningsämnet.
- Förteckning över de i licentiatuppsatsen ingående arbetena. Förteckningen ska innehålla uppgift om medförfattare, det ska även framgå om de är insända till någon tidskrift eller fortfarande i manuskript. Samtliga delarbeten som ingår i den vetenskapliga uppsatsen bifogas.
- Samtliga etikansökningar och beslut som avser den vetenskapliga uppsatsens delarbeten.

b. Förhandsgranskning

Förhandsgranskning av den vetenskapliga uppsatsens delarbeten inför licentiatseminariet görs av betygsnämndens ledamöter. Nämnden har i uppgift att bedöma att kvaliteten och kvantiteten i den vetenskapliga uppsatsens delarbeten motsvarar nivån för licentiatexamen. Ledamöternas individuella bedömningar meddelas skriftligen till institutionen om huruvida licentiatseminarium rekommenderas eller avråds. Vid licentiatseminariet gör nämnden en förnyad och kollektiv bedömning av den vetenskapliga uppsatsen i sin helhet. Betygsnämnden gör även en granskning av etikansökningar och beslut.

c. Vetenskaplig uppsats

- Den vetenskapliga uppsatsen bör skrivas på engelska⁴.
- Tidskrift(er) ska kontaktas inför licentiatseminariet för tillåtelse att publicera artikeln och bilder/tabeller i den vetenskapliga uppsatsen.
- En vetenskaplig uppsats bör bestå av en kappa baserad på minst två delarbeten varav minst ett är accepterat eller publicerat i en tidskrift med peer review system vid tiden för anmälan om licentiatseminarium.
- Doktoranden är förstaförfattare på minst ett av delarbetena. Delat förstaförfattarskap kan förekomma, men det som är centralt i betygsnämndens bedömning av uppsatsarbetet är doktorandens insats och hur insatsen svarar mot examensmålen.
- En systematisk översiktsartikel eller metaanalys kan ingå i den vetenskapliga uppsatsen.
- En vetenskaplig uppsats vid Örebro universitet kan i vissa fall utgöras av en monografi.
- Kappan bör genomgå språkgranskning.
- I enlighet med fakultetens [publiceringspolicy](#) behöver doktorandens delarbeten vara affilierade till Örebro universitet.

d. Plagiatkontroll

Plagiatkontroll ska genomföras av kappan för den vetenskapliga uppsatsen. Doktoranden ansvarar för att texten skickas för plagiatkontroll med hjälp av forsknings- och utbildningsadministratör. Svaret granskas av ämnes- eller inriktningsansvarig. Vid eventuella oklarheter avseende resultatet av analysen kommunicerar ämnes- eller inriktningsansvarig med handledare.

---

⁴ För ämnet idrottsvetenskap med samhälls- och utbildningsvetenskaplig inriktning gäller att den vetenskapliga uppsatsen bör skrivas på svenska, norska, danska eller engelska.

e. Licentiatseminarium

- Opponentens uppgift är att kritiskt granska den vetenskapliga uppsatsen samt föra en diskussion om innehållet med respondenten.
- Efter seminariet ställer betygsnämnden frågor i relation till den vetenskapliga uppsatsens innehåll med syfte att bedöma om målen för licentiatexamen uppnåtts. Även övriga åhörare ges tillfälle att ställa frågor.
- Betygsnämnden sammanträder omedelbart efter den offentliga delen av seminariet. Nämnden utser ordförande inom sig och betygsätter den vetenskapliga uppsatsen med något av betygen godkänd eller underkänd.
- Ordförande, huvudhandledare och biträdande handledare kan närvara vid betygsnämndens sammanträde och delta i överläggningarna men får inte delta i beslutet. Ett särskilt protokoll upprättas som ska undertecknas av betygsnämndens ordförande.
- Fakulteten utfärdar examensbevis för licentiatexamen när protokollet från betygsnämndens sammanträde inkommit samt övriga moment fullgjorts.

5. Ikraftträdande

Riktlinjerna träder i kraft 3 juni 2024.